

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ. 1997. С. 336.
2. Дворська А. О. Методологічні підходи до формування громадянської культури майбутніх фахівців авіаційної галузі. Наука і техніка сьогодні. Наукові перспективи. 2024. № 4 (32). С. 588.
3. Золотухіна С.Т., Башкір О.І. Наукові підходи в педагогічних дослідженнях: методичні рекомендації. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2016. 33 с.
4. Краснощок І. Особливості системи виховної роботи у вищому навчальному закладі. Наукові записки КДПУ. Серія : Педагогічні науки. Кіровоград. 2011. № 93. С. 83-88.
5. Концепція національно-патріотичного виховання молоді. Наказ № 3754/981/538/49 27 жовтня 2009 року. URL : <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/konceptciya-nacjonalno-patriotichnogo-vihovannya-molodi-1>
6. Положення про організацію та проведення виховної роботи в Українській державній льотній академії. Протокол від 28.11. 2019 р. № 10. URL : https://sfa.org.ua/images/docs/polozh_pro_vihovnu_robotu.pdf
7. Плачинда Т. С. Професійна підготовка майбутніх авіаційних фахівців: зарубіжний і вітчизняний досвід та шляхи підвищення якості : монографія. Кіровоград : Полімед-Сервіс, 2014. 533 с.
8. Роговець О. В. Громадянська культура як атрибут громадянського суспільства: ретроспективний аналіз. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2008. № 1 (12). С. 157. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/3696/>

REFERENCES

1. Goncharenko, S. U. (1997). Ukraïns'kij pedagogichnij slovník [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kïiv. S. 366. [in Ukrainian]
2. Dvors'ka, A. O. (2024). Metodologichni pidhodi do formuvannja gromadjans'koï kul'turi majbutnih fahivciv aviacijnoï galuzi [Methodological approaches to the formation of civic culture of future aviation industry specialists]. Nauka i tehnika s'ogodni Science and technology today. 4 (32). 588 s. [in Ukrainian]
3. Zolotuhina, S.T., Bashkir, O.I. (2016). Naukovi pidhodi v pedagogichnih doslidzhenнях [Scientific approaches in pedagogical research]. Harkiv: HNPU imeni G.S. Skovorodi. 33 s. [in Ukrainian]
4. Krasnoshchok, I. (2011). Osoblyvosti systemy vykhovnoi roboty u vyshchomu navchalnomu zakladi [Features of the educational work system in a higher educational institution]. Naukovi zapysky Kirovohradskogo derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. V.

Vynnychenka. Seriya: Pedahohichni nauky. (93). S. 83–88 [in Ukrainian]

5. Kontseptsia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia molodi [Concept of national-patriotic education of youth]. Nakaz № 3754/981/538/49. Retrieved June 15 2025. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/konceptciya-nacjonalno-patriotichnogo-vihovannya-molodi-1> [in Ukrainian]
6. Polozhennia pro orhanizatsiiu ta provedennia vykhovnoi roboty v Ukrainiskii derzhavnii lotnii akademii [Regulations on the organization and implementation of educational work at the Ukrainian State Aviation Academy]. Minutes № 10. Retrieved June 15. 2025. URL: https://sfa.org.ua/images/docs/polozh_pro_vihovnu_robotu.pdf [in Ukrainian]
7. Plachynda, T. S. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnikh aviatsiinykh fakhivtsiv: zarubizhnyi i vitchyzniani dosvid ta shliakhy pidvyshchennia yakosti [Professional training of future aviation specialists: foreign and domestic experience and ways to improve quality]. Kirovohrad: Polimed-Servis. 533 s. [in Ukrainian]
8. Rogovec', O.V. (2008). Gromadjans'ka kul'tura jak atribut gromadjans'kogo suspil'stva: retrospektivnij analiz. Teoretiko-metodichni problemi vihovannja ditej ta uchniv'skoï molodi [Civic culture as an attribute of civil society: a retrospective analysis. Theoretical and methodological problems of raising children and school youth]. S. 157. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/3696/> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МИХАЙЛІЧЕНКО Ігор – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник організаційно-стройового відділу, доцент кафедри конструкції повітряних суден, авіадвигунів та підтримання льотної придатності Української державної льотної академії.

Наукові інтереси: дослідження процесів формування професійного світогляду, професійної та громадянської культури майбутніх фахівців авіації.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MYKHAILICHENKO Igor – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Organizational and Formation Department, Associate Professor of the Department of Aircraft Design Aeroengines and Airworthiness Maintenance of Ukrainian State Flight Academy.

Scientific interests: the study of the processes of forming professional worldview, professional and civic culture of future aviation specialists.

*Стаття надійшла до редакції 19.05.2025 р.
Стаття прийнята до друку 25.05.2025 р.*

УДК 37.01

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-446-450

ОСТРОВСЬКА Маріанна –

доктор педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8810-3810>
e-mail: marianna.29.1984@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці навчання і виховання. Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки - проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Результатом інноваційних процесів слугує використання теоретичних і практичних нововведень, а також таких, що утворюються на межі теорії і практики. Вихователь може виступати автором, дослідником, користувачем і пропагандистом нових педагогічних технологій, теорій, концепцій. Поняттям "інновація" позначають нововведення, новизну, зміну, введення чогось нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання; в організацію спільної діяльності вихователя та дошкільника. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих педагогів і цілих колективів. Управління інноваційним процесом передбачає аналіз і оцінку введених педагогічних інновацій, створення умов для їх успішної розробки і застосування. На першому етапі інновація сприймається як чужорідний елемент у педагогіці, часто викликає різку протидію, здається прожектерством. З часом інновація перевіряється практикою, набуває масового визнання. На останньому етапі новий підхід до навчання чи виховання стає відомим і входить до системи навчально-виховної роботи. В умовах демократизації управління закладом дошкільної освіти зростає самостійність кожного вихователя у виборі тих чи інших ділянок педагогічної діяльності, в яких він веде творчий пошук. Водночас підвищується роль колективного пошуку. In any case, each teacher needs a certain coordination of these activities, a certain moral and psychological environment - an innovative environment that ensures the introduction of innovations in the educational process of the IPE.

Ключові слова: вихователь, ЗДО, інноваційна діяльність, готовність до інноваційної діяльності, професійна підготовленість.

OSTROVSKA Marianna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the

Department of Pedagogy, Psychology,

Primary and Preschool Education and Management of Educational

Institutions of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian

College of Higher Education Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8810-3810>

e-mail: marianna.29.1984@gmail.com

PROFESSIONAL READINESS OF THE EDUCATOR TO IMPLEMENT INNOVATIVE ACTIVITIES

The current stage of development of education in Ukraine is characterised by an intensive rethinking of values and the search for new things in the theory and practice of education and upbringing. Innovation processes in education are based on two important issues of pedagogy: the problem of studying, generalising and disseminating best pedagogical practices and the problem of implementing the achievements of psychological and pedagogical science in practice. The result of innovation processes is the use of theoretical and practical innovations, as well as those that are formed on the borderline of theory and practice. A teacher can act as an author, researcher, user and promoter of new pedagogical technologies, theories and concepts. The term 'innovation' refers to an innovation, novelty, change, introduction of something new. In relation to the pedagogical process, innovation means the introduction of new things in the goals, content, forms and methods of teaching and upbringing; in the organisation of joint activities of the educator and preschool child. Innovations do not arise by themselves, they are the result of scientific research, advanced pedagogical experience of individual teachers and entire teams. Management of the innovation process involves analysing and evaluating the introduced pedagogical innovations, creating conditions for their successful development and application. At the first stage, an innovation is perceived as an alien element in pedagogy, often causing sharp opposition and seeming like a project. Over time, the innovation is tested in practice and gains mass recognition. At the last stage, a new approach to education or upbringing becomes known and is incorporated into the system of educational work. In the context of democratisation of preschool education institution management, the independence of each educator in choosing certain areas of pedagogical activity in which he/she conducts creative search increases. At the same time, the role of collective search is increasing.

Key words: educator, preschool education, innovation, readiness for innovation, professional readiness.

Statement of the problem. Over the past decade, innovation processes in education have become particularly relevant. This is due to the intensification of the innovation movement among teachers in Ukraine, the creation of international educational innovation networks, as well as the active formalisation of new achievements in pedagogical knowledge into a separate scientific field – pedagogical innovation. In addition, current trends in the development of preschool education also play an important role in this process. Qualitative changes in education are manifested through a scientific approach to the innovative activities of practitioners, which were previously carried out at the empirical level. Innovative activities of educators in preschool education institutions contribute to the introduction of alternatives in pedagogical practice, change of stereotypes of educators' thinking about their professional activities, formation of new values and

emphasisation of the social and pedagogical role of initiative and creativity of educators. At the same time, the main contradiction was revealed: between the innovative processes of transition of preschool education institution to the developmental mode and insufficient theoretical, methodological, technological and psychological preparedness of teachers to implement innovations that contribute to developmental strategies.

Analysis of the latest research and publications. Having analysed the main definitions of pedagogical innovation, it should be noted that recently the concepts of 'innovation' (V. Palamarchuk, O. Popova), 'innovation activity' (N. Klokar, I. Pidlasnyi, T. Sorochan) and 'innovation management' (L. Vashchenko, O. Marmaza, N. Pogribna) have been successfully studied. A significant contribution to the

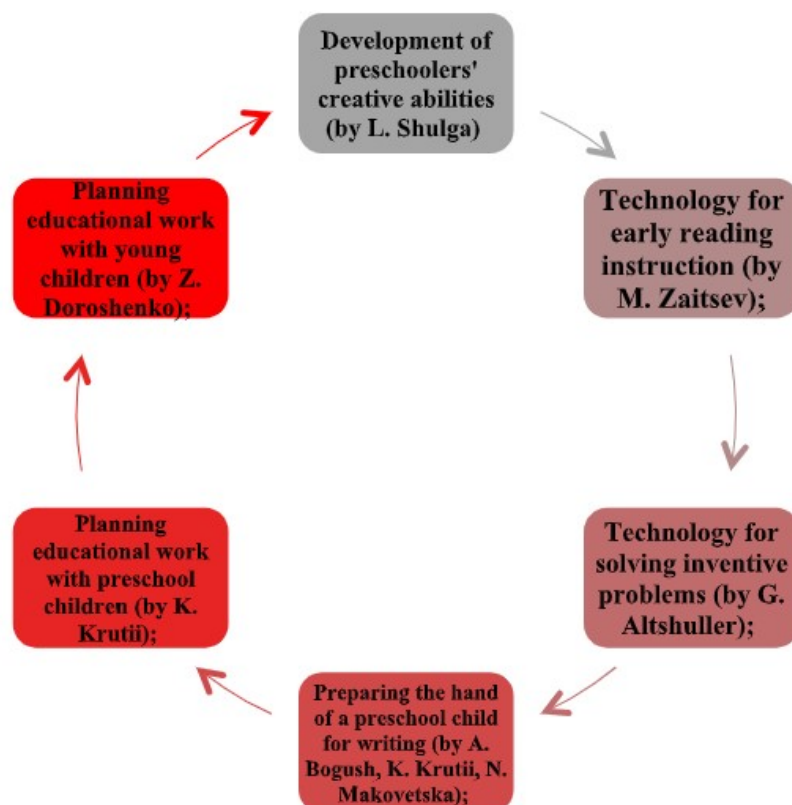
study of teachers' readiness for innovative activity was made by I. Dychkivska, O. Kozlova and V. Uruskyi. The scientific works of I. Havrysh, K. Krutii, N. Makovetska, T. Chala, L. Shvaika and others consider various aspects of innovation in preschool education institutions. However, the issue of the peculiarities, means and conditions of forming teachers' readiness for innovation in these institutions remains insufficiently researched.

Purpose of the article – to identify the essence and criteria of the educator's readiness for innovative activity, as well as to determine the conditions that contribute to its formation during work in a preschool education institution.

Summary of the main material. Innovative activity in preschool education institutions is regulated

by the laws of Ukraine, such as the *Law on Innovative Activity*, the *Law on Priority Areas of Innovative Activity in Ukraine*, the *Law on Preschool Education*, and the *Regulation on the Procedure for Innovative Educational Activity*. It is implemented through the introduction of new technologies that increase the effectiveness of educational work, the creation of an appropriate developmental environment and material base, as well as through the readiness of teachers to innovate.

Innovative activities include the introduction of innovations, experimental testing of their effectiveness and the possibility of their application in other preschool education institutions. Innovative pedagogical technologies in preschool education include [1]:

We share the opinion of researchers K. Krutii and N. Makovetska [2], who define innovation as a purposeful pedagogical practice. It is based on the awareness (reflection) of one's own pedagogical experience through comparison, study, change and development of the educational process. The purpose of this activity is to achieve high results, gain new knowledge and implement qualitatively new pedagogical practices. Readiness for such activities is an important component of a teacher's professional training.

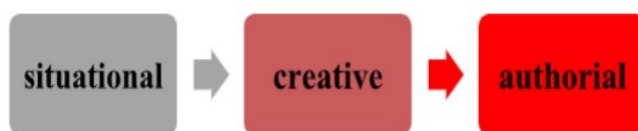
In modern scientific research, we consider professional readiness as a natural result of special training, self-determination, education and self-education, as well as upbringing and self-education. This readiness can be described as a mental, active and effective state of the individual, which is a complex quality and a system of integrated properties that regulate professional activity and ensure its

effectiveness. One of the key qualities of an educator that influence his/her success as a professional is readiness for innovative activity.

The initial stage of developing teachers' readiness for innovation is to understand the goals of modernising the educational system as personally important.

Readiness for innovative pedagogical activity can be considered as a special state of the individual, which includes motivational and value attitude to the profession, ability to use effective methods and means to achieve pedagogical goals, as well as the ability to create and reflect. This state is the basis of an active social, professional and pedagogical position of a person, which stimulates innovation and increases its effectiveness.

Modern researchers identify three main types of readiness for innovative pedagogical activity:

They emphasise that these types of readiness are aimed at preventing innovative inertia in pedagogical practice and preparing teachers to solve various creative tasks [4].

Situational readiness is the ability to quickly and purposefully solve non-standard tasks that arise in the learning process on the initiative of its participants (children, parents, colleagues, management). In such cases, the teacher acts as a subject of innovation.

Creative and innovative readiness is the foundation of the pedagogical process based on modern ideas and the latest technologies. It can be argued that all pedagogical skills and abilities that are formed during studying in higher education institutions and further work in preschool education institutions should include a creative aspect of their acquisition. At the same time, an important condition for the development of creative readiness for innovation is the professional and humanistic development of the teacher, which involves positive changes in the subjective image of the 'I-educator'. To achieve this goal, it is advisable to use methods of active social and psychological training, as well as trainings aimed at developing empathic and reflective qualities.

Readiness for author's innovations that are unique requires pedagogical thinking focused on identifying, creating and developing new pedagogical technologies. This type of readiness for innovation is based on the individual characteristics of the teacher and his/her ability to generate new ideas. An important condition for its formation is the involvement of a teacher in research work. Equally important is the development of teachers' humanistic orientation, which includes the formation of readiness for goodwill in interpersonal relations and a reduction in the desire for domination.

Scientists identify key conditions that contribute to the transformation of a teacher's activity into creative and innovative one. These include:

- awareness of oneself as a creator in the pedagogical process;
- understanding the essence, meaning and tasks of one's own pedagogical activity, as well as its purpose;
- perception of the student as a person in the learning process; awareness of one's own creative individuality.

In our opinion, the key features of an innovative teacher-educator [2; 4]

1. are problem-searching style of thinking;
2. developed intellectual and logical abilities, such as the ability to analyse, justify, explain and highlight the main thing;
3. creative imagination and rich imagination;
4. specific personal qualities, including courage, risk-taking, dedication, curiosity, independence, perseverance and enthusiasm;
5. driving motivations such as the need to fulfil one's self, the desire to be recognised, the passion for

the creative process and the desire to achieve high performance and quality in a particular work environment;

6. the ability to self-manage; and a high level of general culture.

Pedagogical innovativeness is manifested in the ability to perceive and solve professional problems in an unconventional way, using optimal psychological and pedagogical methods. It also includes successful interaction with the environment - students, colleagues and parents, especially in non-standard situations, as well as an unconventional approach to the organisation of the educational process.

The criteria of teacher-educator's readiness for innovation include:

1. awareness of the importance of innovation for improving the quality of education;
2. ability to work creatively, search and experiment;
3. coherence of personal and professional goals with the goals of innovation in preschool education;
4. readiness to prevent and overcome professional failures;
5. level of technological readiness for innovation;
6. ability to pedagogical reflection.

Traditionally, the organisation of methodological work with pedagogical staff in preschool education institutions is focused on the continuity of teacher education, the development of teachers' ability to work in the context of modernisation, as well as on a combination of different approaches that take into account the interests, requests, needs and individual level of experience of each teacher.

Forming the readiness of future educators for innovative activities in the context of the methodological work of the institution requires the creation of appropriate conditions, namely:

- systematic study of the theory and practice of educational innovation;
- providing opportunities for the realisation of abilities and self-realisation of teacher educators;
- creating a creative atmosphere and a healthy social and psychological climate in the team;
- introduction of a democratic style of communication, freedom of criticism and creative discussions in the team;
- providing free time for educators, avoiding overloading with distracting tasks and responsibilities;
- stimulating the improvement of the general culture;
- the ability of the manager to notice, develop and value the unique creative personality of each educator;
- ensuring social protection of educators, as well as appropriate material, technical, sanitary and aesthetic working conditions[3].

The readiness of teacher educators for innovative activities is formed through various activities:

1. such as problem-based and thematic seminars,
2. advanced training courses, workshops,
3. the organisation of roundtables
4. the participation of well-known scientists and practitioners
5. advanced experience.
6. the work of creative and initiative groups,

7. independent activities of individual teachers,
8. the development of projects aimed at pedagogical development
9. improvement of innovation culture are important.

Conclusions. The developed innovative competence of the educator is the basis for his/her further professional growth. The teacher's readiness for innovative activity is a specific personal state that includes motivational and value-based attitude to the profession, the ability to use effective methods and tools to achieve pedagogical goals, as well as the ability to reflect creatively.

The head of the preschool education institution also plays an important role in this process. He/she should support each teacher in finding internal resources and unrealised opportunities to improve professional skills, develop creativity, form innovative literacy and achieve a high level of innovation culture.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Калуська Л. В., Отрошенко М. В. Інновації в дошкільні. Програми, технології, проекти, ідеї: посібник на допомогу дошкільним працівникам. Київ : Мандрівець, 2010. 376 с.
2. Крутий К. Л., Маковецька Н. В. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2004. 128 с.
3. Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент : навч.-метод. посіб. Харків : Планета-принт, 2016. 197 с.
4. Уруський В. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: методичний посібник. Тернопіль : ТОКІППО, 2005. 96 с.
5. Шунаєва М. В. Готовність педагога-вихователя до інноваційної діяльності. URL: <https://vseosvita.ua/library/gotovnist-pedagoga-vihovatela-do-innovacijnoi-dialnosti-492074.html>

REFERENCES

1. Kaluska L., Otroshchenko M. (2010). Innovatsii v doshkilli. Prohramy, tekhnologii, proekty, idei: posibnyk na dopomohu doshkillnym pratsivnykam [Innovations in

preschool. Programmes, technologies, projects, ideas: a manual to help preschool teachers]. Kyiv: Mandrivets. 376 s. [in Ukrainian]

2. Krutii K., Makovetska, N. (2004). Innovatsiina diialnist u suchasnomu doshkillnomu navchalnomu zakladi: metodychnyi aspekt. [Innovative activity in a modern preschool educational institution: methodological aspect]. Zaporizhzhia : TOV «LIPS» LTD - Zaporizhzhia: LIPS LTD. 128 s. [in Ukrainian]

3. Marmaza, O. I. (2016). Innovatsiinyi menedzhment : navch.-metod. posib. [Innovative management: educational and methodological manual]. Kharkiv : Planeta-prynt - Kharkiv: Planeta-print. 197 s. [in Ukrainian]

4. Uruskyi, V. (2005). Formuvannia hotovnosti vchyteliv do innovatsiinoi diialnosti: metodychnyi posibnyk. [Formation of teachers' readiness for innovative activities: a methodological guide]. Ternopil: TOKIPPO. 96 s. [in Ukrainian]

5. Shunaieva, M. Hotovnist pedahoha-vykhovatelja do innovatsiinoi diialnosti [Readiness of a teacher-educator for innovative activity]. URL: <https://vseosvita.ua/library/gotovnist-pedagoga-vihovatela-do-innovacijnoi-dialnosti-492074.html> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОСТРОВСЬКА Маріанна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: професійна підготовленість вихователя до впровадження інноваційної діяльності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OSTROVSKA Marianna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education Ukraine

Scientific interests: professional readiness of the educator to implement innovative activities.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.05.2025 р.

УДК 371.13:17.022.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-219-450-454

НЕБОРАК Катерина –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2614-0358>

e-mail: buzket21@gmail.com

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ

У статті розглянуто роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як каталізатора розвитку морально-етичної культури майбутнього вчителя історії. Здійснено аналіз потенціалу ІКТ у формуванні ключових компонентів цієї культури. Визначено, що доступ до розмаїття історичних джерел через ІКТ сприяє розвитку критичного мислення, об'єктивності та інтелектуальної чесності. Впровадження інтерактивних та діяльнісних методів навчання за допомогою цифрових інструментів сприяє формуванню емпатії, толерантності та навичок конструктивного діалогу. Особливу увагу приділено впливу ІКТ на посилення громадянської відповідальності та патріотизму майбутніх педагогів через їхню активну цифрову діяльність, зокрема у протидії дезінформації. Також підкреслено роль технологій у розвитку рефлексивних здібностей та етичного самоаналізу. Обґрунтовано, що ІКТ є не лише інструментом передачі знань, а й потужним чинником виховання морально зрілої та відповідальної особистості вчителя історії, здатної ефективно формувати цінності у майбутніх поколінь.